IQRO JURNALI / 2023
GUVOHNOMA № 060680
E-ISSN : 2181-4341
https://wordlyknowledge.uz
IMPACT FACTOR(SJIF) : 3,934
IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 7,245
SPECIAL ISSUE, VOLUME 5, ISSUE 2, 2023

# KOMEDIYA JANRIDA JIDDIY MAVZULAR

**Hojimatov Doston Hamidulla o'g'li**
Kino, televideniye va radio rejissyorligi "kafedrasi mudiri katta o'qituvchi

**Annotatsiya**
Ushbu maqola komediyaning muhim masalalarni hal qilishdagi ro`lining qiziqarli dunyosiga kirib boradi, hazil qanday qilib ijtimoiy munosabalar uchun kuchli vosita bo'lishi mumkinligini yoritadi, hamdardlikni kuchaytiradi va mazmunli suhbatlarni boshlaydi.

**Kalit So'zlar**
Komediya, ijtimoiy sharh, stend-up komediya, jiddiy mavzular, hazil, satira, o'yin-kulgi.

**Аннотация**
Эта статья исследует увлекательный мир роли комедии в решении важных вопросов, проливает свет на то, как юмор может быть мощным инструментом для социальных комментариев, вызывает сочувствие и инициирует содержательные разговоры.

**Ключевые слова**
Комедия, социальный комментарий, стендап-комедия, серьезные темы, юмор, сатира, развлечения.

**Annotation**
This article delves into the fascinating world of comedy's role in addressing important issues, illuminating how humor can be a powerful tool for social commentary, reinforcing empathy, and initiating meaningful conversations.

**Keywords**
Comedy, social commentary, stand-up comedy, serious topics, humor, satire, entertainment.

Komediya uzoq vaqtdan beri jiddiy muammolarni engil va jozibali tarzda ko`rsatuvchi vositasi bo'lib kelgan. Kulgi ko'pincha o'yin-kulgi bilan bog'liq bo'lsa-da, komediyachilar o'z ijodlarida muhim ijtimoiy, siyosiy va madaniy mavzularga oydinlik kiritish uchun foydalanganlar. Ushbu maqola komediyachilar tomonidan o'z asarlarida jiddiy mavzularni hal qilish usullarini o'rganadi, natijalarni tomoshabinlarning reaktsiyalari nuqtai nazaridan o'rganadi va hazil orqali ijobiy o'zgarishlarning oqibatlari va imkoniyatlarini muhokama qiladi.

- Komediyachilar va spektakllarni tanlash: ushbu tahlilni o'tkazish uchun muntazam ravishda jiddiy mavzularga murojaat qilish bilan tanilgan turli xil stend-up komediyachilar guruhi tanlandi. Ushbu guruhga Jorj Karlin, Deyv Chappelle, Xanna Gadsbi va Hasan Minxaj kabi taniqli komediyachilar kiradi.
- Jiddiy mavzularni aniqlash: tanlangan komediyachilarning chiqishlari ular muhokama qilgan jiddiy mavzularni, jumladan irqchilik, siyosat, ruhiy salomatlik va ijtimoiy adolatsizlik kabi masalalarni aniqlash uchun o'rganildi.
- Komediya texnikasi: ushbu jiddiy mavzularni muhokama qilish uchun komediyachilar tomonidan qo'llaniladigan usullar va komediya usullari tahlil qilindi. Ushbu texnikaga kinoya, satira va hikoyalar kirishi mumkin.
- Tomoshabinlarning reaktsiyasi: kulgi, qarsaklar va ijtimoiy tarmoqlarni jalb qilish kabi omillarni hisobga olgan holda tomoshabinlarning ushbu spektakllarga munosabati baholandi.

Hazilni jiddiy mavzular bilan aralashtirish xabardorlikni oshirish, munozaralarni boshlash va ijtimoiy me'yorlarni qiyinlashtirish uchun kuchli vosita bo'lishi mumkin. Komediya janrida o'rganilgan ba'zi jiddiy mavzular:

- Ijtimoiy masalalar: Komediyachilar ko'pincha irqchilik, gomofobiya va tengsizlik kabi masalalarni hazil orqali hal qilishadi. Ushbu masalalarning bema'niligini ta'kidlab, ular tomoshabinlarni o'zlarining noto'g'ri qarashlari va xurofotlari haqida fikr yuritishga undashlari mumkin[1].
- Siyosat: siyosiy satira-bu siyosiy arboblar, siyosat va voqealarni tanqid qilish va sharhlash uchun hazildan foydalanadigan komediyaning klassik shakli. "Kundalik Shou" va "Saturday Night Live" kabi shoular siyosiy hazillari bilan mashhur.
- Ruhiy Salomatlik: komediya ruhiy salomatlik muammolarini destigmatizatsiya qilish va depressiya, tashvish va terapiya kabi mavzular bo'yicha suhbatlarni rag'batlantirish uchun ishlatilishi mumkin. Bo Burnham va Mariya Bamford kabi komediyachilar o'zlarining ruhiy salomatlik kurashlarini o'zlarining komediyalariga kiritdilar.
- Ekologik muammolar: iqlim o'zgarishi va ekologik muammolar komediyada eskizlar, stend-up tartiblari va satirik belgilar orqali hal qilingan. Komediyachilar ekologik harakatlarning shoshilinch zarurligiga e'tiborni jalb qilish uchun hazildan foydalanishlari mumkin.
- Shaxsiyat va vakillik: shaxsiyat, madaniy vakillik va stereotiplar haqidagi munozaralar komediyada keng tarqalgan. Turli xil kelib chiqishi bo'lgan komediyachilar ko'pincha stereotiplarga qarshi chiqish va tushunishni targ'ib qilish uchun o'z tajribalaridan foydalanadilar.
- Aloqalar: aloqalar keng tarqalgan komediya mavzusi bo'lsa-da, ular aloqa, ishonch va zamonaviy tanishish muammolari kabi chuqurroq muammolarni o'rganish uchun ham ishlatilishi mumkin.
- Texnologiya: texnologiyaning jadal rivojlanishi va uning jamiyatga ta'siri komedik tadqiqotlar uchun pishgan. Ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik, maxfiylik muammolari va texnologiya tendentsiyalarining bema'niligi kabi mavzularni hazil bilan ajratish mumkin.
- Sog'liqni saqlash: Sog'liqni saqlash jiddiy va ko'pincha murakkab masala, ammo komediyachilar hazildan sog'liqni saqlash tizimi, tibbiy tajribalar va sog'liq bilan bog'liq tashvishlarni hal qilishda foydalanishlari mumkin.
- Ekzistensial savollar: komediya hayotning mazmuni, inson mavjudligining bema'niligi va maqsadni izlash haqidagi falsafiy va ekzistensial savollarga chuqur kirib borishi mumkin[2].
- Hozirgi voqealar: Komediyachilar asosiy yangiliklardan tortib pop-madaniyat hodisalariga qadar hozirgi voqealarni tez-tez sharhlaydilar. Hazil qo'shib, ular noyob istiqbollar va sharhlarni taklif qilishlari mumkin.

[1] Ханжара Абулқосимова “Кино санъати асослари” Ўзбек миллий энциклопедияси давлат .илмий нашриёти. Тошкент. 2009 й. 6-бет

[2] A.Mitta Kinoda rejissura va dramaturgiya. 2014.y 364.bet

Shuni ta'kidlash kerakki, komediyada jiddiy mavzularga murojaat qilish hazil va sezgirlik o'rtasidagi nozik muvozanatni talab qiladi. Komediya jiddiy muammolarni hal qilish uchun kuchli vosita bo'lishi mumkin bo'lsa-da, nozik mavzularni xafa qilish yoki ahamiyatsiz qilish imkoniyatlarini yodda tutish kerak. Mohir komediyachilar ko'pincha odamlarni kuldirish bilan birga muhim masalalarga oydinlik kiritish uchun satira, kinoya va bema'nilik yordamida bu muvozanatni boshqaradilar.

Jiddiy yoki o'ylantiruvchi mavzularga bag'ishlangan komediya filmlari o'yin-kulgi va ijtimoiy sharhlarning noyob aralashmasini taqdim etishi mumkin. Ushbu filmlar ko'pincha hazildan foydalanib, muhim masalalarni yoritib, ularni qiziqarli va o'ylantiruvchi qiladi. Vaqt o'tishi bilan mashhurlik o'zgarishi mumkin bo'lsa-da, bu erda yaxshi qabul qilingan va jiddiy mavzularga bag'ishlangan ba'zi komediya filmlari:

1. "Doktor Strangelove yoki: men tashvishlanishni to'xtatishni va bombani sevishni qanday o'rgandim "(1964) - rejissyor Stenli Kubrik, bu satirik qora komediya sovuq urush davridagi yadro urushining bema'niligini o'rganadi.
2. "Tarmoq" (1976) - birinchi navbatda, bir satirik drama esa, bu kino u sensationalism va media sanoati ma'naviy parchalanish tanqid sifatida qorong'i komediya elementlarini o'z ichiga oladi.
3. "Chekish uchun rahmat" (2005) - bu satirik komediya tamaki lobbisi dunyosi va zararli mahsulotlarni targ'ib qilish etikasini o'rganadi.
4. "Loopda" (2009) - hukumat byurokratiyasi va xalqaro munosabatlarning bema'niligini hazil bilan tasvirlaydigan siyosiy satira.
5. "Itni silkiting "(1997) - ommaviy axborot vositalarining manipulyatsiyasi va siyosatdagi jamoatchilik idrokini o'rganadigan qorong'u komediya.
6. "Saylov" (1999) - o'rta maktab siyosatining shafqatsiz dunyosiga va odamlar g'alaba qozonish uchun qancha vaqt ketishini o'rganadigan komediya.
7. "Amerika Psixosi" (2000) - 1980-yillar Uoll-Strit madaniyati kontekstida materializm va yuzakilikni tanqid qiluvchi satirik psixologik komediya.
8. "Idiokratiya" (2006) - intellektualizm pasaygan va jamiyat jaholat tomonidan boshqariladigan distopiya kelajagini tasavvur qiladigan satirik ilmiy-fantastik komediya.
9. "Ebbing tashqarida uch Billboards, Missuri" (2017) - an'anaviy komediya emas-da, bunday g'am kabi jiddiy mavzular bilan bu qorong'u kulgili film narxlarida, adolat, va javobgarlik.
10. "Jojo Rabbit" (2019) - ikkinchi Jahon urushi paytida Adolf Gitler bo'lgan yosh bola va uning xayoliy do'sti ko'zlari bilan nafrat, ta'limot va qutqarish mavzularini o'rganadigan satirik komediya.

Ushbu filmlar ohang va uslubda farq qiladi, ammo ularning barchasi hazilni muhim va ko'pincha qiyin mavzularga murojaat qilish vositasi sifatida ishlatadi. Vaqt o'tishi bilan mashhurlik o'zgarishi mumkin, shuning uchun jiddiy mavzulardagi eng mashhur komediyalarni topish uchun so'nggi reyting va sharhlarni tekshirish yaxshidir.

Komediya va jiddiy mavzularning kesishishi murakkab. Komediyachilar ham ko'ngilochar, ham ijtimoiy sharhlovchilar sifatida noyob rol o'ynaydi. Ularning maqsadi ko'pincha ko'ngil ochish va kulgini qo'zg'atish bo'lsa-da, ular xabardorlikni oshirish va status-kvoga qarshi chiqishni maqsad qilishadi. Bu ikki tomonlama rol ham kuchli, ham qiyin bo'lishi mumkin.

Komediyachilar ko'pincha chiziqni kesib o'tgani yoki befarqligi uchun tanqid qilinadi, ayniqsa irq yoki ruhiy salomatlik kabi nozik masalalarni hal qilishda. Biroq, komediyaning

tomoshabinlarni qiyin suhbatlarga jalb qilish va empatiyani rivojlantirish imkoniyatlarini inobatga olmaslik kerak.

Komediyadagi satiraning rolini eslatib o'tish joiz. Satira komediyachilarga ijtimoiy masalalarni masxara qilish va tanqid qilish, shu bilan birga ularning bema'niligini ta'kidlash imkonini beradi. Bu o'zgarish uchun kuchli vosita bo'lishi mumkin, chunki u jamiyatdagi kamchiliklar va ikkiyuzlamachilikni fosh qiladi.

**Xulosa va takliflar:**

Xulosa qilib aytganda, komediyaning jiddiy mavzularga murojaat qilish qobiliyati janrning qimmatli jihati hisoblanadi. Komediyachilar tomoshabinlarni kuldirishga qodir, shu bilan birga ularning istiqbollarini tanqid qilishadi va ularni muhim masalalar haqida tanqidiy fikrlashga undashadi.

Komediyaning jiddiy mavzularga ijobiy ta'sirini maksimal darajada oshirish uchun quyidagi takliflarni ko'rib chiqish mumkin:

- Mas'uliyatli komediya: Komediyachilar jiddiy mavzularga murojaat qilishda o'zlarining moddiy va jismoniy ta'sirchanligining mumkin bo'lgan oqibatlaridan xabardor bo'lishlari kerak.
- Turli xil ovozlar: turli xil kelib chiqishi bo'lgan komediyachilarning keng doirasini jiddiy mavzular bo'yicha o'z nuqtai nazarlarini baham ko'rishga undash, yanada boy muloqotni rivojlantirish.
- Tomoshabinlarni jalb qilish: tomoshabinlar muhokama qilish vositasi sifatida komediyaning qiymatini qadrlab, material bilan faol shug'ullanishlari kerak.

Oxir-oqibat, komediyaning jiddiy mavzularni hal qilishdagi roli o'yin-kulgi va ijtimoiy sharhlar o'rtasidagi muvozanat harakatidir. O'ychan va mas'uliyat bilan bajarilganda, u fikrni qo'zg'atish, me'yorlarga qarshi chiqish va ijobiy ijtimoiy o'zgarishlarga hissa qo'shish imkoniyatiga ega.

**Adabiyotlar**

1. A.Mitta Kinoda rejissura va dramaturgiya. 2014.y 364.bet
2. «Санъат тарихи ва назарияси» кафедраси ўқитувчиси Умарова Гулнора Бариевна 2015.y 150.b.
3. Ханжара Абулқосимова “Кино санъати асослари” Ўзбек миллий энциклопедияси давлат .илмий нашриёти. Тошкент. 2009 й. 6-бет
4. Мунаввара Абдуллаева “Драматик театр ва кинода актёрлик маҳорати” 54-55-бетлар. Тошкент. “Тафаккур қаноти” нашриёти.
5. Xanjara,Abulqosimova Rejissura asoslari. Toshkent 2010.y
6. Болотян И.М. Жанровые искания в русской драматургии конца XX – начала XXI века: дис. … к. филол. н.: 10.01.01. М., 2008.
7. Васильев Е.М. Авторские жанровые обозначения в драматургии XX века // Дергачевские чтения. Русская литература: национальное развитие и региональные особенности: проблема жанровых номинаций: в 2 т. Т. 2. Екатеринбург, 2
8. Ветелина Л.Г. «Новая драма» XX–XXI вв.: проблематика, типология, эстетика, история вопроса // Вестник Омского университета. 2009. № 1. С. 108–114.

IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 7,245
SPECIAL ISSUE, VOLUME 5, ISSUE 2, 2023

9. Журчева О.В. Автор в драме: формы выражения авторского сознания в русской драме XX века. Самара, 2007
10. Лазарева Е.Ю. Особенности художественного мира Н. Коляды в контексте исканий драматургии 1980–1990-х гг.: дис. … к. филол. н.: 10.01.01. М., 2010.
11. Птушкина Н. Браво, Лауренсия! URL: http://ptushkina.com/PiecePDF/Bravo_Laurencia.pdf (дата обращения 02.09.2019).

WORDLY
KNOWLEDGE